

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Політична географія»

Ступінь освіти	магістр
Спеціальність	С2 Політологія
Освітня програма	Політологія
Тривалість викладання	Весняний семестр, 3,4 чверть
Кількість кредитів	8 кредитів ЄКТС (240 годин)
Заняття:	
Лекції	3 години на тиждень
Практичні заняття	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: електронна пошта

Інформація про викладачів:

	Баштанник Оксана Віталіївна (лекції, практичні заняття)
	Посада: доцент кафедри історії та політичної теорії
	Вчене звання: доцент
	Вчений ступінь: доктор наук з державного управління, кандидат політичних наук
	Персональна сторінка: https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/bashtannyk.php
	Е-mail: bashtannyk.o.v@nmu.one Кабінет: 1/63

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна “Політична географія” є актуальною для здобувачів спеціальності “Політологія”, оскільки спрямована на вивчення політичної географії як науки, її об’єкту і предмету, зв’язку з іншими науками, а також на аналіз внутрішньої геополітики як засобу оптимізації територіально-політичної системи України.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – засвоєння студентами базових знань з фундаментальної і прикладної політичної географії, геополітики, геостратегії держав та усвідомлення ними ролі навчальної дисципліни для розуміння сучасного світового політичного процесу, формування вмінь аналізувати територіально-політичну організацію українського суспільства.

Завдання курсу полягають у тому, щоб навчити здобувачів вищої освіти досліджувати географічні закономірності формування і розвитку політичної сфери життя українського суспільства, визначати принципи взаємостосунків регіонів і окремих держав на міжнародній арені, застосовувати методи регіонального геополітичного аналізу до реалій України та інших держав світу.

3. Результати навчання:

- прогнозувати розвиток українських і світових геополітичних процесів
- оцінювати геополітичні ризики та ймовірні наслідки рішень політичних акторів різних рівнів
- аналізувати специфіку української національної політики в умовах глобалізації
- виявляти національний інтерес України і через його призму співвідносити національну політику України і світову політику

4. Структура курсу

Лекції

- Тема 1. Політична географія як наука
- Тема 2. Напрямки політико-географічних досліджень
- Тема 3. Національні школи геополітичної думки
- Тема 4. Українська геополітична думка
- Тема 5. Історія української державності, державної території, кордонів
- Тема 6. Державно-територіальний устрій України
- Тема 7. Територіально-етнополітична структура українського суспільства
- Тема 8. Політико-географічне значення міжрелігійних і міжконфесійних відносин в Україні
- Тема 9. Географія політичних партій в Україні
- Тема 10. Внутрішня геополітика як засіб оптимізації територіально-політичної системи України
- Тема 11. Зовнішня геополітика України в контексті світових територіально-політичних процесів

Семінарські заняття

- Тема 1. Геополітика як суспільно-географічна наука

- Тема 2. Німецька геополітична думка
 Тема 3. Англійська геополітична думка
 Тема 4. Американська геополітична думка
 Тема 5. Французька і бельгійська геополітична думка
 Тема 6. Українська геополітична думка
 Тема 7. Глобалізація та її вплив на суспільні процеси
 Тема 8. Історія виникнення України та формування її території
 Тема 9. Формування адміністративно-територіального устрою України у XX-XXI ст.
 Тема 10. Етнокультурний розвиток регіонів України
 Тема 11. Геополітичне місце України на мапі Європи

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90–100	відмінно
74–89	добре
60–73	задовільно
0–59	незадовільно

6.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів за роботу на семінарах та виконання індивідуальних завдань, а також конспектування першоджерел складатиме не менше 60 балів.

Отримані бали за контрольні завдання за матеріалами лекційного курсу та бали за виконання завдань поточного оцінювання додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

6.3. Критерії оцінювання елементів поточного та підсумкового контролю

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Підсумкове оцінювання проводиться у вигляді залікової роботи, яка включає питання з планів семінарських занять. Білет залікової роботи складається з 2 відкритих питань, які передбачають надання розгорнутих текстових відповідей, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється у 20 балів максимум (разом 40 балів максимум). Отримані бали за виконання залікової роботи додаються до сумарної поточної оцінки (оцінки за виконання всіх видів
--	--

	поточних навчальних завдань) і складають підсумкову оцінку за вивчення навчальної дисципліни, яка максимально може дорівнювати 100 балів.
Індивідуальні завдання	Аналітичний огляд (АО) складається з одного завдання за навчальний період та представляє собою написання аналітичного дослідження за проблематикою обраної теми (перелік тем АО надається для кожної змістовної теми дисципліни окремо на вільний вибір здобувача). АО оцінюється у максимально можливу кількість балів - 12, якщо він виконаний за усіма вимогами до написання.
Самостійна робота	Самостійна (неаудиторна) робота здобувача виконується через конспектування ним одного першоджерела за навчальний період та оцінюється у певну кількість балів, що конкретно визначена у робочій навчальній програмі дисципліни на поточний рік (наприклад, 12 балів).
Робота на семінарських заняттях	Робота здобувача на семінарському занятті може бути оцінена на максимально можливий бал – 3 бали, за одну розгорнуту доповідь на одному занятті, або за виконання декількох видів робіт на одному занятті сумарно.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка"». URL: <http://surl.li/alvis>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту і бути зареєстровані на дистанційний курс «Політична географія та геополітика України».

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Політична географія і геополітика України».

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або на форум дистанційного курсу.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – он-лайн, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси

Здобувачі вищої освіти можуть додатково отримати до 10 балів за виконання додаткової самостійної роботи за курсом, наприклад виконання індивідуальних завдань за додатковою темою – завдання пропонуються викладачем, підготовка доповіді і участь у студентських наукових конференціях за темою курсу, підготовка методичних матеріалів і презентацій.

7.7. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освітим буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Політична географія і геополітика України».

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Федулова С. О. Воднева дипломатія та геополітика енергетичної трансформації / С. О. Федулова, К. І. Резяпов // European vector of economic development. 2024. № 2. С. 116–130. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ever_2024_2_11.

2. Пашков В. О. У заручниках геополітики: проблема створення міжнародного трибуналу щодо злочину агресії РФ проти України / В. О. Пашков // Держава і право. Юридичні і політичні науки. 2024. Вип. 96. С. 394-411. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2024_96_33.

3. Буряченко О. В. Безпекові виклики геополітики ХХІ століття: вектори та пріоритети політики безпеки / О. В. Буряченко // Політикус. 2024. Вип. 3. С. 157-163. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2024_3_26.

4. Романюк Р. Й. Суперечливий характер геополітики: український досвід / Р. Й. Романюк, Н. А. Романюк // Регіональні студії. 2023. № 32. С. 140-145. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regst_2023_32_24.

5. Долженко О. Гібридна війна як інноваційний концепт сучасної геополітики / О. Долженко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2022. Вип. 31. С. 59-72. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_022_2022_31_9.

6. Хома Н. М. Енергетична геополітика: трансформація в контексті нових викликів / Н. М. Хома // Політикус. 2023. Вип. 5. С. 167–173. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2023_5_28.

7. Тресков А. В. Глобальні проблеми енергетики через війну в Україні та напрями трансформації енергетичної геополітики / А. В. Тресков // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. 2023. Вип. 2. С. 264-272. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2023_2_33.

8. Яценко Б. П. Генеза політичної географії та геополітики / Б. П. Яценко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія. 2021. Вип. 3-4. С. 14-17. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_geograf_2021_3-4_4.

9. Лазарев В. О. Вплив геополітики на стан національної безпеки держави / В. О. Лазарев, Е. О. Сидорова, Я. С. Палешко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2020. № 4. С. 300-305. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2020_4_50.

10. Студінська Г. Я. Бренд в системі світової економічної геополітики / Г. Я. Студінська // Економічний вісник університету. 2021. Вип. 48. С. 70-76. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2021_48_9.

11. Bashtannyk, O., Bobrovska, O., Yefimenko, L., Fimyar, S., Brazhko, O., & Oliinyk, N. (2024). Public management of economic development under the conditions of martial law and the post-war period as a factor of economic security and sustainable development of Ukraine. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(6), 1411–1420. (Scopus) <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2257>

12. Zaporozhets T., Hornyk V., Bashtannyk O., Pasichnyi R., & Putintsev A. (2023). Institutionalization of information policy in the digital space of post-war Ukraine. *AD Alta - journal of interdisciplinary research*, 13(02), XXXVIII, 16-23 (WoS CC: ESCI). https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130238/papers/A_02.pdf (<https://wos-journal.info/journalid/5403>)

13. Баштанник О. В. «Локальна і урбаністична політика» як навчальна дисципліна та напрям досліджень у сучасній українській політичній науці Науковий журнал «Регіональні студії». 2023. № 33. С. 7-14. <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.33.1>

14. Баштанник О. В. Historical institutionalism of political science as a theory of studying the functioning of political systems. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2025. Випуск 58, с. 235-241. <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.29>

15. Баштанник О.В. Формування інституціонального простору як фактор структурування управлінських відносин в політичній системі суспільства. “Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. 2025. № 7 (12). С. 716-723. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7\(12\)-716-723](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7(12)-716-723)